

Vetenskapligt arbete inom ST i Infektionssjukdomar (SOSF2015:08) Synpunkter från Svenska infektionsläkarföreningen (SILF) och Svenska infektionsläkarföreningens specialistutbildningskommitté (SPUK)

Bakgrund

Med anledning av lanseringen av nya ST (SOSF2015:08) samt det faktum att det nu är standard på landets grundutbildningar med ett vetenskapligt arbete omfattande 30hp har det ifrågasatts:

- Om det är möjligt att under 10 veckor genomföra ett vetenskapligt arbete av god kvalitet
- Om det verkligen är att uppfatta som "fördjupande" att under ST genomföra ett vetenskapligt arbete omfattande 10 veckor
- Om det är nödvändigt för samtliga ST-läkare att genomföra ett vetenskapligt arbete omfattande 10 veckor för att få ut specialistkompetens i infektionssjukdomar om liknande eller mer omfattande arbete redan genomförts.
- Om vetenskapligt arbete omfattande 10 veckor inom området infektionssjukdomar under ST-tiden skall uppmuntras även om det formellt inte är nödvändigt (dvs om man redan sedan tidigare har ett godtagbart arbete som uppfyller målbeskrivningens krav)

Synpunkter från SILF/SPUK

- SILF/SPUK bedömer att det inte utifrån målbeskrivningen kan *krävas* ett förnyat vetenskapligt arbete under ST, under förutsättning att man under grundutbildningen genomfört ett 30 hp vetenskapligt arbete eller motsvarande som godkänns av handledare och verksamhetschef.
- SILF/SPUK *rekommenderar* dock att man genomför ett vetenskapligt arbete inom specialiteten infektionssjukdomar, under förutsättning att det kan genomföras med god kvalitet. Om en ST-läkare har önskemål om att utföra ett självständigt skriftligt arbete enligt vetenskapliga principer bör detta uppmuntras; ett sådant arbete under ST kan både innebära fördjupade kunskaper inom ett av infektionsspecialitetens områden, samtidigt som det kan vara en inkörsport till fortsatt klinisk forskning.
- Notera att det fortfarande kan krävas kurs för att uppfylla målbeskrivningen.

Bilaga 1: Målbeskrivning samt Läkarförbundets kommentarer

Delmål a5 Medicinsk vetenskap	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: 5.1. uppvisa fördjupade kunskaper om medicinskt vetenskapliga metoder och etiska principer 5.2. kunna kritiskt granska och värdera medicinsk vetenskaplig information 5.3. uppvisa ett medicinskt vetenskapligt förhållningssätt till rutiner och arbets sätt i det dagliga arbetet	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Självständigt skriftligt arbete enligt vetenskapliga principer	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd: Deltagande i seminarium Deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst	

Klinisk tjänstgöring

I den kliniska tjänstgöringen ska ST-läkaren träna på att väga samman evidens med egen erfarenhet. I detta ingår att integrera nya rön och kritiskt granska vetenskapliga texter.

Exempel på kliniska situationer och ämnen att diskutera i handledningen:

- Hur värderar ST-läkaren nya rön i förhållande till tidigare kunskap och etablerad praxis?
- Hur hanterar ST-läkaren om en patient presenterar nya rön?

Skriftligt arbete enligt vetenskapliga principer

ST-läkaren ska under handledning genomföra ett skriftligt arbete utformat som ett originalarbete eller som en review-artikel. För att arbetet ska bli meningsfullt bör det lämpligen ses som en fördjupning av den kompetens som uppnåtts under grundutbildningen. Arbetet kan med fördel presenteras skriftligen och muntligen i seminarieform. En opponering på arbetet kan genomföras när så bedöms adekvat.

Läkarförbundet anser att det krävs ordentligt med avsatt arbetstid, motsvarande 10 veckors heltidsarbete. Tiden måste dock vara individualiserad efter behovet. Handledaren för arbetet ska ha relevant vetenskaplig kompetens. Handledaren kan vara en disputerad ST-läkare.

ST-läkare med tidigare relevant vetenskaplig utbildning, t ex disputation, är exkluderade från kravet på skriftligt arbete enligt vetenskapliga principer förutsatt att ST-läkaren uppnått målen i målbeskrivningen.

Kurs

Kurs/kurser kan lämpligen innehålla kunskap om forskningsmetodik enligt vetenskapliga principer, forskningsetiska överväganden, evidensbaserad medicin samt framtagande av projektplan. Det är viktigt att kurs/kurser stödjer det praktiska arbete som ST-läkaren ska genomföra.

2017-05-19

Tips på övriga utbildningsaktiviteter

Enligt Socialstyrelsens målbeskrivning bör ST-läkaren delta i seminarium. Ett exempel på detta är en journal club, vilket innebär ett återkommande mötesforum där vetenskaplig litteratur presenteras och diskuteras. Syftet är att hålla sig uppdaterad om ny kunskap och att kritiskt granska och diskutera forskning. Upplägget på seminariet innebär att en av deltagarna läser en artikel noggrant och leder en presentation och diskussion av artikeln. Övriga deltagare läser samma artikel men mer översiktligt.

Ytterligare ett allmänt råd är deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst vilket sålunda kan vara kongresser inom relevant medicinskt område. Ett stort värde finns i att ST-läkaren åker på minst en internationell kongress under sin ST. Deltagande i kongresser kan lämpligen resultera i ett referat och muntlig presentation för sina kollegor.

(<https://www.slf.se/Pages/80073/Bilaga%20rekommendationer%20nya%20ST.pdf>)

2017-05-19

Bilaga 2: Socialstyrelsens kommentarer

Enligt SOSFS 2015:8 gäller detta:

Självständigt skriftligt arbete enligt vetenskapliga principer - arbete som genomförs i vilket ST-läkaren självständigt behandlar vetenskapliga principer en medicinskt vetenskaplig frågeställning.

Socialstyrelsen har inte några specifika krav på ämnet för arbetet och ställer heller inga krav på omfattningen av arbetet. Det skriftliga individuella arbetet bör ha en grundläggande vetenskaplig form men utöver detta är det i första hand upp till handledare och verksamhetschef att avgöra vad som krävs för att uppnå aktuellt delmål. Arbeten skrivna innan ST kan redovisas förutsatt att verksamhetschef och handledare godkänner arbetet. Det finns inget krav på att man ska skicka in det skriftliga arbetet eller delar av det tillsammans med ansökan. Däremot kan medicinskt sakkunnig alternativt extern bedömare vilja ta del av materialet och i dessa fall kommer du meddelas detta av den utredare som är ansvarig för ditt ärende. Det är inget som hindrar att du bifogar ett abstract eller en sammanfattning till ansökan.

Det är handledaren för det skriftliga arbetet som fyller i och skriver under Socialstyrelsens intyg om genomförd utbildningsaktivitet och uppfyllda kompetenskrav för självständigt skriftligt arbete enligt vetenskapliga principer. Handledaren ska inneha specialistkompetens inom det område som arbetet avser samt ha genomgått handledarutbildning. Observera att föreskriften inte ställer krav på att handledaren för det skriftliga arbetet måste ha någon särskild vetenskaplig examen.

Arbeten skrivna innan nu aktuell ST-tjänstgöring, *vilket kan vara från grundutbildningen*, kan redovisas förutsatt att verksamhetschef och handledare godkänner arbetet. Socialstyrelsen kan inte ge några förhandsbesked utan prövar en ansökan först när den inkommer till myndigheten. Socialstyrelsen har inte har någon detaljerad reglering när det gäller innehållet av ST-tjänstgöring utan vi skapar allmänna ramar i form av målbeskrivningar för respektive specialitet inom vilka specialiseringstjänstgöringen får läggas upp.

(personlig kommunikation, 2016-03-17)

6 kap. Tillgodoräknande av kompetens: Meriter från forskarutbildning

2 § Den läkare som har en svensk doktorsexamen ska få ett bevis om specialistkompetens om han eller hon har 1. uppfyllt kompetenskraven i målbeskrivningen för specialiteten, och 2. fullgjort minst fyra och ett halvt års specialiseringstjänstgöring. Detta gäller även för en utländsk doktorsexamen som av ett svenskt universitet, en svensk högskola eller Universitets- och högskolerådet har bedömts motsvara en svensk doktorsexamen.

2017-05-19

Bilaga 3: Svenska infektionsläkarföreningens policy avseende EPN vid vetenskapligt arbete

En tolkning av etikprövningsnämndens (EPNs) praxis kan vara att vetenskaplig forskning är:

- Planerad publikation i vetenskaplig tidskrift
- del av disputation
- arbeten som omfattar någon typ av intervention.

För kvalitetsarbeten som omfattar känsliga personuppgifter följer då:

- ST-projektet är ett utvärderingsarbete på uppdrag av verksamhetschefen

EPN anser inte att detta utvecklingsarbete skall prövas av dem, utan av ”exempelvis lärare eller ansvariga läkare eller verksamhetschefer”, i detta fall lämpligen handledare. Denna prövning får rimligen anses genomförd innan arbetet påbörjas.

Presentation av kvalitetsarbetet vid ett nationellt möte för hälso- och sjukvårdspersonal, som tex SILFs vårmöte, som inte är riktat till allmänheten, är då att betrakta som myndighetsinternt utvärderingsarbete då presentationen hålls inom hälso- och sjukvården och inte når en bredare allmänhet. Detsamma gäller då för publicering av abstract i Infektionsläkaren och på hemsidan, så länge den sistnämnda skyddas av det nuvarande kravet på angivande av att arbeta i hälso- och sjukvård för att kunna läsa sådan text.